Проблема українізації в комедії Миколи Куліша "Мина Мазайло". Твір 11 клас

Свою комедію Микола Куліш писав на «живому» матеріалі, який давав процес українізації, запроваджуваної у 20-х роках. Він узагальнював, типізував явища тогочасної дійсності, яскраво і глибоко розкривав закономірності життя, ставив одвічне питання - бути чи не бути українській нації. Ми бачимо в цьому творі, як Мина зрікається свого національного «я», намагаючись «вилущитись» у російську культуру.

Цей герой - не літературний привид, а реальна істота, український тип перевертня, про яких писав ще в минулому столітті Тарас Шевченко і які, на жаль, не перевелися ще й сьогодні. Показовою є репліка Мини: «Двадцять три роки, кажу, носю я це прізвище, і воно, як тавро на житті - Мазайло!..» Отже, йому хочеться змінити своє українське прізвище на якесь «милозвучне» російське. Навколо цього бажання Мини розгортається увесь сюжет комедії Миколи Куліша. Герої твору дискутують, висловлюють своє ставлення до цього факту, до українізації взагалі - і ми бачимо їхні характери, погляди, духовний світ, розуміємо, що московська політика «українізації» України була лицемірною і формальною. Згадаймо репліки Мини Мазайла, дядька Тараса, Мокія:

Мина Мазайло: «Серцем передчуваю, що українізація - це спосіб робити з мене провінціала, другосортного службовця...»

Дядько Тарас: «їхня українізація - це спосіб виявити всіх нас, українців, а тоді знищити разом, щоб і духу не було... Попереджаю!»
М о к і й : «Хто стане нищити двадцять мільйонів . одних лише селян українців, хто?»

Малорос, що змінює своє українське прізвище на російське, український псевдонаціоналіст дядько Тарас, схиблений на українськості Мокій - усі вони відтворюють об'єктивну картину українізації, що веде до закріплення рабського малоросійства. Навіть більше, відповідь на питання, висловлене Мокієм, була дана вже через три роки після прем'єри комедії. Із 20 мільйонів українських селян, за підрахунками дослідників голодомору 1932-1933 років, залишилася половина. Страшна трагедія нашого народу не мала аналогів у світовій історії. Небачений геноцид 30-х майже повністю знищив і національно свідому інтелігенцію України...

Чи не найбільшої гостроти і напруженості обговорення проблеми українізації набуває в тому епізоді, коли герої комедії влаштовують «диспут» на цю тему. Кожен з них має свою власну позицію щодо українізації чи русифікації. Незважаючи на різноманітність думок, перед нами постає узагальнений образ обивателя в його безглуздій войовничості, нікчемності та поверховості. Забуваються національне коріння, національні традиції, зраджуються рідна мова, культура. Натомість з'являються теорії про всесвітню трудову комуну, в якій прізвища замінять номери: «наприклад: товариш нумер 35-51» або ж «поміж вільних безкласових людей поведуться зовсім інші, нові прізвища». До речі, оті «нумери» знову ж таки викликають сумну асоціацію з трагічними подіями 30-х років...

Задля виразнішого окреслення проблеми українізації Микола Куліш створює образ тьоті Моті (Мотрони Розторгуєвої). Цей сатиричний тип яскраво уособлює російський великодержавний шовінізм. Драматург дотепно і в'їдливо виписав цей образ. Шовіністична зверхність, сентенції типу: «Це ви серйозно, чи по-вкраїнському?», «...українська мова - це просто австріяцька видумка» - приголомшують читачів.

Гострота конфлікту у комедії дедалі наростає, та розв'язка виявляється зовсім несподівано. Мину, який вважав своє українське прізвище перепоною на шляху до блискучої кар'єри, звільняють з роботи за «систематичний опір українізації».

Створивши блискучу комедію, Микола Куліш поставив гостру проблему, яка залишається важливою і сьогодні, - проблему національної самосвідомості українців. Його твір сприяє самозбереженню нації, спонукає кожного до роздумів про свій духовний зв'язок з рідною землею.